A

BÁCS-BODROG VÁRMEGYEI TÖRTÉNELMI TÁRSULAT ÉVKÖNYVE.

SZERKESZTI:

TRENCSÉNY KÁROLY,

TITKÁR.

1917. ÉVI — XXXIII. ÉVFOLYAM.

ZOMBOR.
OBLÁT KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL.
1918.

— NYOMDAI AKADÁLYOK MIATT KÉSETT. —

Tájékoztató.

A Bács-Bodrog vármegyei Történelmi társulat 1883-ban alakult abból a czélból, hogy e vármegye történelmét egész kiterjedésében s minden ágában mívelje.

E társulat **pártoló tagja** lehet minden történelem- és régiségkedvelő, férfi vagy nő, aki ez iránt szándékát az egyik elnöknél vagy a titkárnál írásban személyesen, vagy valamely társulati tag által bejelenti és a társulat pénztárába évenkint 6 korona tagsági díjat fizet. A kötelezettség három évre szól. A ki ennek leteltével kilépését a titkárnál írásban be nem jelenti, annak kötelezettsége további három évre is megmarad.

Működő tagok azok, kik **tettlegesen** elősegítik a társulatot czélja elérésében, s felolvasásra illetőleg az Évkönyvben való közlésre munkálatokat küldenek be. A működő tagok tagsági díjat nem fizetnek.

Alapitó tag az, a ki egyszersmindenkorra legalább 100 korona alapítvánnyal járul e társulat czéljai elömozdításához.

A társulat minden rendű tagja fel van jogosítva az őt megillető társulati czímek használhatására.

Kérjük t. tagtársainkat, hogy a társulatot, vagy az Évkönyvet illető bármely ügyben (hiányzó Évkönyv. hibás czímzés, lakás- vagy névváltoztatás stb.) a titkárhoz fordulni sziveskedjenek.

Évkönyveinknek meglevő példányai évfolyamonként 6 koronájával megrendelhetők a titkárnál.

A társulat tisztikara:

Elnök: Kozma László Zombor.
Alelnök: Rácz Soma, Zombor.
Titkár: Trencsény Károly Zombor.
Ügyész: dr. Grüner Samu Zombor.
Múzeumőr: Trencsény Károly Zombor, (ideiglenes).
Pénztáros: Vujevich Alajos Zombor.

A társulat helyisége: Zombor, vármegyeház, II. emelet.

A BÁCS-BODROG VÁRMEGYEI TÖRTÉNELMI TÁRSULAT ÉVKÖNYVE.

SZERKESZTI:

TRENCSÉNY KÁROLY,

TITKÁR.

1917. ÉVI — XXXIII. ÉVFOLYAM.

ZOMBOR.
OBLÁT KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL.
1918.

1718

O. SZ. K.
Átengedett
fölöspéldány
..... sz.
/.90

TÖRÖLT

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

2.146

M40 667-/33

TÖRÖLT

2488

BELYEGZŐ

R
1965

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Kozma László elnök megnyitó beszéde.

A Bács-Bodrog vármegyei Történelmi Társulat 1918. május 12.-i közgyűlésén.

Tisztelt közgyűlés!

A Bács-Bodrog vármegyei történelmi társulat mai közgyűlésének első gondolata lendüljön a hazafias kötelesség jegyében.

Áldozzunk kegyelettel immár dicsőült nagy királyunk, *I. Ferencz József* emlékezetének! Az emberfeletti megpróbáltatások között is megőrzött lelki nagyság, a rendithetetlen kötelességteljesités fényes példaképének. Ő volt a vérontó harcok keservei között fogantatott engesztelődésnek, a mi áldott békénknek királya, az uj Magyarország bontakozásának királyi apostola. Hajtsuk meg az uralkodói erények eszménye előtt mi is a cziprusságat és zárjuk szivünkbe hazafias kegyelettel emlékezetét.

Másfelöl tegyük le a harci gyözedelem jelképét, a babérlombot ő felsége, ifjú királyunk *IV. Károly* lábaihoz, a kihez már a hűség szent kötelékei csatolnak bennünket. Üdvözöljük hódolattal az ifjú fejedelmet, a ki uralkodói lelkének már első lendületeiben is a nemzeti érzést mozgósitja és már kezdő reformtörekvéseiben is a nemzeti szellem szilárditásának czélzatát revelálja. A minden fejedelmek sorsát intéző gondviselés őrangyalai őrködjenek szándékai mellett jobb- és balfelöl; előtte járjon bizalom és szeretet; utaiban kövesse áldás és magasztaló siker!

Azok a nyomasztó jelenségek, a melyek társulati életünket körülveszük s melyeknek utolsó közgyűlésünk megnyitása alkalmával panaszosan hangot adtam, ma sem enyhültek, tisztelt közgyűlés!

Sőt ha van elszomoritó fokozódás az elcsüggedésben: jogos ma ajkunkon a feljajdulás, midőn egyesületi törekvéseink menetének, működésünk időközi eredményeinek arányairól kivánunk megemlékezni.

A merre a világháboru ártó angyalai száguldoznak: ott az enyészet szelleme, mint egy sivatagra fekszik rá romlásba döntött országokra, a kimerülésig összemarcangolt népek lelkületére... mindenre, a mi mulandó emberi szivnek értékes, a mi emberi léleknek drága...

Az a sulyos veszteség, mely társulatunkat, maradandó emlékezetű múzeumőrünk elhúnytával érte, máig sem volt pótolható, tisztelt közgyűlés, noha az ebben rejlő érdek gondja szünet nélkül sarkalta és sarkalja a vezetőséget. Az a kisérlet, melyet a társulatunk életébe vágó kérdés megoldására tettünk s a mely egy rátermett és a muzeális szakban járatos férfiú hivatali áthelyezésével kapcsolatosan lett volna csak körösztülvihető: a fellépett erősebb érdekeltségek versenyében meghiusult

Egyelőre várakozásra és az alkalmas erő kikeresésére vagyunk utalva. Válságokkal teljes közviszonyaink -- és még inkább a múzeumőri munkakört most ellátó titkárunk munkakedve és fáradhatatlan munkabirása ezt a várakozást számunkra megkönyiti. Mondjunk érte elismerő köszönetet érdemes titkárunknak!

Időközben belső veszteségeink szaporodtak. Elvesztettük pénztárosunkat, *Buday Gerőt.* Sietek megnyugváskép jelenteni, hogy a pénztár átvételére és továbbgondozására nézve késedelem nélkül megtörtént a gondoskodás. Mégis, a kezelésben jártas utód felkérése, a pénztár állagának, értékeinek, segédokmányainak átvétele, azoknak a társulat egyéb, ellenőrzésre alkalmas eszközeivel való egybevetése, szakszerű megállapitása s a végszámolkodásnak az örökös jogutóddal való lebonyolitása nem tette lehetővé azt, hogy az egészben ma előterjesztendő pontos tájékoztatás korábban a mélyen tisztelt

közgyűlés elé hozathassék. A tájékoztatást *Vujevich Alajos* úr fogja előterjeszteni, a ki a pénztárosi tiszt ellátására vállalkozni szives volt és a kit ezuttal a tisztelt közgyűlés bizalmába is teljes megnyugvással ajánlok.

Belső munkatársaink diszes sorából egymás után döltek ki a törekvéseink támogatásában kipróbált, feladataink ellátásában tapasztalt férfiak. Választmányi tagjaink közül elköltözött *Iványi István* — a kinek társulatunk multjában szerzett érdemeit mai tárgysorozatunkon külön megemlékezéssel ünnepeljük —, elhunytak egymást követve *Gräff Nikáz,* id. *Mihályi János, Széchenyi József,* a kik közélet terén is egyenkint és külön-külön jelentős vezetőszerepet töltöttek be és a kiknek ügyünket elősegiteni a társadalom külső rétegeiben is gazdag alkalmuk volt. Örökitsük meg emlékezetüket jegyzőkönyvünkben is!

Ime tisztelt közgyűlés! Belül a gyászos veszteségek sorozata, kivül az élet ezer bajával és idegőrlő válságaival. Felettünk az erőltetéstől való összeroppanás félelmének felhőzete.

De hát szabad-e elcsüggednünk? Szabad-e lemondanunk? Nem szabad. Hiszen ez az érdeklődésfogyás, ez az eredménybénulás ma minden közművelődési intézménynek közös sorsa. Valamennyien ott hagyják helyüket? Nem, illusióinkat ennyire elvesztenünk több volna a hibánál; kötelességünk elárulása lenne.

Hiszen tisztelt közgyűlés, a közönség érdeklődése, támogatása csak csökkent és csak rajtunk kivül álló ok miatt, — de el nem hagyott bennünket. E részben az előterjesztendő tiszti jelentések mellettünk szólanak.

Barátaink, pártfogóink igéretét birjuk, hogy még a hazánk határain kivül, a hőseink által elfoglalt tartományokból is gyüjteményeink gyarapodását készitik elő.

Végre következnie kell a megváltásnak. Következnie kell a fordulatnak, mely a kulturvilágot is visszaadja önmagának.

Igaz, tisztelt közgyűlés! Csodálatos, bár jóhiszemű álmo-

kat olvastunk a háború nyomán előállandó új idők és új feladatok felöl. A „tudomány ajtói“ — a hogy Etele király, Arany János nyelvén, a táltosokat, tudósokat, az álomfejtőket nevezi — a „tudomány ajtói“ között akadt nem egy olyan is, a ki a háborunak jobbra nevelő hatását jósolta az itthon maradottakra nézve, az idealizmus, a fejlödni akarás, a tudományszeretet, a becsületesség irányában...

Fájdalom, eddigi tapasztatataink ennek az ellenkezőjét igazolják. Önzés, kapzsiság, sőt lelketlen erkölcsbomlás úgyszólván minden vonalon... Ne folytassuk ezt a meddő álmadozást!

De az bizonyos, hogy új idők és új feladatok fognak következni. Akkor, ott kell helyt állnunk. A mikor megkezdődik a társadalom helyreállitásának munkája. Akkor kell felszabadítanunk azt, a mire ma a romlás szelleme ránehezedett. Ott és akkor lesz a helye az ideje: a tanitó, az irányitó, a kedveltető, a jutalmazó helyrehozásnak, továbbfejlesztésnek, szóval a gyümülcsöző munkának.

Igyekeznünk kell fokozni a közönség érdeklődését műtárgyaink jelentősége iránt. Missióképen kell hirdetnünk, hogy a múzeum nem lomtár, — hanem tükör, mely gyüjteményeiben szemünk elé tartja a népek, a nemzedékek életét, szokásait, az egyes korok izlésének fejlődését, hanyatlását; romok maradványaiban a történelem métáit...

Fogadalom gyanánt hirdetnünk kell, hogy a romlandó emlék fenntartása, — a veszendő emlék megmentése fontos feladat.

Szerveznünk kell jövendő fejlődésünk biztositékait. E végből munkánk kezdetén, derekán és végén fáradhatatlanul nevelnünk kell közönségünkben az áldozatkészséget... és törekednünk kell kirtani az elmékből azt a felőlünk, bácskaiak felől uralkodó kiméletlen hiedelmet, melynek a vidéki múzeumok egyik irástudó krónikása, alig egy éve is, hirlapi ismertetésében igy adott kifejezést: „Zomborban pezsgőre és

bratyizásra még ma is, mindig is inkább kerül pénz, mint — múzeumra“...

A helyrehozó munkának a fentiekben vázlatosan ismertetett jeligeivel talán majd boldogulunk!

Ezzel a hittel és ebben a reményben nyitom meg a Bács-Bodrog vármegyei történelmi társulatnak XXXIV-dik évi rendes közgyűlését.

Iványi István.

(1845—1917.)

Meghalt Bácska történetirója.

Iványi Istvánt méltán megilleti a vármegye történetirója díszes elnevezés, mely minden föllengő magasztalásnál hívebben fejezi ki az ő kiváló érdemeit. Hiszen félszázadra terjedő irói munkálkodásának legjavarésze vármegyénk multjának fölbúvárlásában, s a hangyaszorgalommal összegyüjtött adatoknak maradandó becsű művekké földolgozásában tölt el.

Történetirói munkásságának eredményeit két nagyobb összefoglaló művében örökítette meg: Szabadka város története két vaskos kötetében, majd Bács-Bodrog vármegye földrajzi és történelmi helynévtára öt kötetében. Amabban egy város monográfiája hellyel-közzel szinte az egész vármegye történeti képévé bővül, szélesedik; emebben meg a már megszünt és még létező bácskai községek lexikonszerű ismertetésével az egész vármegye multjának és jelenének mozaik-képét rakosgatja össze. Ehhez még hozzá kell vennünk, hogy a vármegye milleniumi monográfiájának tervezésében és megirásában is a java érdem és munkarész szintén az övé volt.

Ezeknek a főbb alkotásainak részben előmunkálatai, részben kiegészítő és pótló járulékai kisebb történelmi tanulmányainak és adatközléseinek kötetekre rugó sokasága. Mind, mind az ő tudományért hevülő lelkének, lankadatlan buzgalmának gazdag termékei oly — előtte szinte parlagon heverő — területen, a melyet, jó szándékú csekély kezdet után, neki magának kellett mélyen szántania, jó maggal bevetnie, hogy bő aratást érleljen.

Iványi István, a vármegye történetirója, minden föltünést kerülő szerény visszavonultságában is annyira kiemelkedett a helyi, vidéki irók szűk köréből, hogy a hazai egyetemes történetirás nagyjainak sorában is tiszteletreméltó helyet biztosított magának.

Hogy a mi társulatunk mit veszített benne, megmondják ezek az adatok: a társulat létesülése legnagyobb részben az ő érdeme, az ő fáradhatatlan buzdításának, izgatásának eredménye. Megalakulásától, 1883-tól 1896-ig alelnöke, azóta tiszteletbeli és választmányi tagja, s mind haláláig a legtevékenyebb munkása volt.

A Gondviselés hosszú, 73 esztendőt mért ki e munkás élet számára.

1845. deczember 17.-én született Lugoson, Krassó-Szörény vármegyében, német anyanyelvű szülőktől. Apja, Ivanovszky István, szíjgyártó mester, anyja, Liszt Karolina, oldalágon közeli rokona volt világhírű zeneművészünknek, Liszt Ferencznek.*) Az elemi iskolát s a gimnázium 4 alsó osztályát — persze német nyelven — szülővárosában végezte. Magyarul tanulni csak 1862-ben kezdett, mikor Váczra került a piaristák gimnáziumának V. osztályába, mint noviczius. Magyar nyelvtudásának és magyar érzésének fejlesztésére nagy hatással volt, hogy a VI. osztályt már a kecskeméti piaristáknál tanulta. Tanárai fölismerték benne a tudományok, a könyvek iránt való különös szeretetet, s reá bizták a rend könyvtárának gondozását.

Az érettségi vizsgálatot az Alföld másik nagy magyar városában, Szegeden tette le, s a piarista rend gimnáziumában az I. osztály tanításával bízták meg. 1868-ban a nyitrai rendházba, 1869-ben Budapestre került, a hol az egyetemen tanári oklevelet szerzett a latin, görög és német nyelvből. Mivel szerzetrendje, mint gimnáziumi tanárt, ezután is többször áthelyezte egyik városból a másikba, s ez a helyváltozás a már megkezdett történelmi búvárlataiban való elmélyedéséből folyton ki-kizökkentette, — azért a rendből való kilépésre szánta el magát. Szándékát 1875-ben valósította meg, mikor a szabadkai városi gimnáziumba került tanárnak. Áttért az ágostai evangélikus egyházba, családot alapított, s tanári és irói munkálkodásának állandó szintere Szabadka lett.

Történelmi kutatásait már Szegeden, tanuló korában megkezdette: szülőföldjének, Krassó-Szörény vármegyének és Lugos városnak multját búvárolgatta s kisebb történelmi dolgozatait a temesvári Történelmi Társulat gyűlésein föl is olvasták. Tervszerű munkálkodása azonban a történelem művelése terén szabadkai tanárkodásával kezdődik, s lankadatlan buzgalommal tart szinte haláláig. Irodalmi munkásságáról maga számol be abban a kis füzetben, melyet 40 évi irói munkálkodásom emlékére czímen, családjának s barátainak szánva, 1904-ben adott ki. 183 művet sorol föl benne, e sorozat azonban még folytatódott, s a 40 évet még tízzel megtoldva bízvást szólhatunk Iványi István félszázados irodalmi működéséről.

1867-ig német nyelven irt. Idegen hangzású családi nevét is a kiegyezés évében magyarositotta Ivanovszkyról Iványira. Művei elég

*) Az életrajzi adatokat a családtól nyertem.

változatosak. Iskolai kézikönyvek a görög-, latin- s magyar nyelv és irodalom tanitásához; nevelés- és oktatásügyi dolgozatok; nyelvtudományi, irodalomtörténeti, esztétikai értekezések, s néhány szépirodalmi fordítás is; kiváltképen pedig történelmi és néprajzi nagyobb művek, tanulmányok, adatközlemények.

Mikor Szabadka 1878 január 24.-én száz éves emlékét ünnepelte annak, hogy Mária Terézia a szab. kir. városok rendjébe emelte: a törvényhatóság pályázatot hirdetett a város monográfiájának megirására. A megbizást Iványi nyerte meg. Nagy becsvággyal, nemes igyekezettel fogott a munkához, melynek anyagát szinte egészen magának kellett fölbúvárolnia a városi, megyei, a budapesti országos s a bécsi udvari levéltárakból. Föladatát a legnagyobb elismerésre méltó sikerrel oldotta meg. 1886-ban jelent meg Szabadka szab. kir. város története-nek I., majd 6 év múlva 1892-ben a II. kötete. A nagy monográfiáról a tudományos világ, hirlapokban és folyóiratokban, csak a dicséret hangján nyilatkozott. Az adatoknak bámulatos szorgalommal összegyüjtött gazdagságáról s a földolgozásnak szigorú tárgyilagosságáról egyértelmű elismeréssel szólott a kritika, s Iványi művét türténelmi irodalmunk igazi nyereségének vallotta.

Már e nagy művének adatgyüjtése közben egy másik nagy munka terve is érlelődni kezdett termékeny agyában: Bács-Bodrog vármegye földrajzi és történelmi helynévtárá-é. E munkájában a vármegye dicséretre méltó készséggel segítette történetiróját. Az adatok gyüjtögetése czéljából nem kellett Zomborba járnia a vármegyei levéltárba; ládaszám küldték neki Szabadkára a feldolgozandó okmányokat. Majd a mű kiadását pénzbeli hozzájárulással is elősegítette a vármegye törvényhatósága. A Helynévtár két kötete 1889-ben és 1895-ben jelent meg. De még nem volt teljes, s fölmerült a kétség: nem marad-e csonkán, befejezetlenül?

Tizenkét évi megfeszített szellemi munkában, szemrontó búvárkodásban Iványi egészsége annyira elernyedt, látása annyira megromlott, hogy 1896-ban mind a két szemevilágát teljesen elvesztette. Micsoda gyötrelmes állapot lehetett ez annak, a kinek a munkálkodás maga volt az élet! Lemondani, hagyatkozni kezdett. Mint tanár, 1895-ben már nyugdíjaztatta magát. A következő évben megvált többféle tisztségétől, köztük a Bács-Bodrog vármegyei Történelmi Társulat alelnökségétől, melyet 13 éven át elévülhetlen érdemekkel töltött be. De társulatunk nem vált meg Iványitól. 1896. deczember 27.-i közgyülésén tiszteleti taggá választotta, s a megtisztelő okmányt Schmausz Endre vármegyei alispán, akkori társulati elnök vezetésével küldöttség

vitte át neki Szabadkára. Hagyatékozott. Egy szobát megtöltő értékes könyvtárát a szabadkai városi s a főgimnáziumi könyvtárak között osztotta föl. Történelmi adatgyüjteményét pedig társulatunk irattárában helyezte el. Ámde az ő tevékenységhez szokott szelleme nem tudott beletörődni a kényszerű tétlenségbe. 1900-ban megint csak elöszedegette jegyzeteit, visszakérte társulatunktól a Helynévtár földolgozatlan adatait és fia meg néhány ügyes gimnáziumi tanuló segitségével, nekik tollbamondva gondolatait, folytatni kezdte megszakitott irodalmi munkásságát. Igy készült el a Helynévtár 3., 4. és 5. kötete hét esztendő alatt (1900 - 1907). Az ekként befejezett, teljessé vált munka, szerkezeti egyenetlenségei mellett is, megbecsülhetlen értékű adattára, nélkülözhetlen forrása vármegyénk történelmének. Elkészültének annyival is inkább örülhetünk, mivel azokat a száz meg száz darab papirosra, sokszor csak szeletkére odavetett jegyzeteket, adatokat Iványin kivül senki soha föl nem dolgozhatta volna.

Iványi Istvánnak Szabadka társadalmi életében, a közügyek terén is kiváló helye, jelentékeny szerepe volt. A 70-es évek elején az ág. evang. leányegyház szervezésében buzgólkodott s egyházának örökös tiszteletbeli felügyelője lett. A Nemzeti Kaszinó könyvtárának, a főgimnázium tanári és ifjusági könyvtárának, valamint numizmatikai gyüjteményének létesítésében különös érdemeket szerzett. Idejének s ügybuzgóságának javát a helyi régiségeket magába foglaló múzeumnak s a városi közkönyvtárnak megalapitására és fejlesztésére fordította. 1900 óta Szabadka törvényhatóságának virilis alapon bizottsági tagja volt. A világtalan városatya a közgyűléseken mindig megjelent, a közoktatásügyi bizottság tanácskozásaiban pedig tevékeny részt is vett.

Élete utolsó éveiben aztán a vaksága miatt letenni kényszerült irótollat is megint kezébe vette. Kezébe a szó valódi értelmében. Magaszerkesztette sorvezető segítségével jegyezgetni kezdte gondolatait egy tervbe vett filozófiai munkához. A mult esztendei április 27.-én hozzám intézett utolsó levelében pedig egy más munka tervéről váltott szót velem. Az a munka Bács-Bodrog vármegye jeleseinek életrajz-gyüjteménye lett volna. Nem is három hónap mulva azonban ez a fáradhatatlan munka embere örök pihenőre tért. A 73 éves öreg Iványi István 1917. július 7.-én világtalan szemeit örökre lehunyta.

Leghivebben jellemezhetjük azokkal az emléksorokkal, melyeket a Bácskai Jó Szív czimű jótékonyczélú lapba irt (Zombor, 1888. június 2.): „A munkálkodási kedvet Isten áldásúl adta az embernek. Míg a tétlenség életuntságot és számtalan rosszat okozhat, addig a munkakedv, fáradhatatlanságában, új és új munkára buzdit, lelkesít és

igen sok tiszta lelki öröm és élvezet forrásává lesz. Mert a munkásság eredménye: az előrehaladás, a teremtés, bizonyos édes érzelemmel tölti el az ember lelkét, a mely érzelmet a jók elismerése még fokozhat ugyan, de a mely már önmagában is megnyugtató jutalmát leli sokszor igen terhes fáradozásának."

Iványi István valóban tiszta, lelki örömökben gazdag, életet élt, melynek jótékony, nemes hatása a szabadkai sirban sem ért véget.

Trencsény Károly.

Görög pénzeknek Bács-Bodrog megyében lelt barbár utánzatai.

Bács-Bodrog megye nagyobb barbár pénz lelettel még eddig nem dicsekedhet, bár szórványosan néhány darabból álló leletről a megye több helységéből szereztünk tudomást, igy Hódságról, Bácsból, Sztapárról, Zomborból és Titelről. E pénzek többnyire macedoniai Fülöp király pénzének ezüst és kis bronz utánzatai. A tetradrakmonok előlapján Zeus fej, hátlapján ló foglal helyet. Az igen szép, még az eredeti görög mintához közelálló, pénzek mellett előfordul számos nagy fokú hanyatlást tanusító példány is, amelyen a Zeus fej torzonborz hajú és szakállú, nagy orrú, egyesek szerint „barbár fejjé" változik, a ló pedig madár testhez hasonló domborulattá fajul. A szebb példányok dunántuli, főként Tolnamegyében lelt pénzekkel mutatnak nem csak a származás egységére mutató vonást, hanem annyira hasonlók hozzájuk, hogy tévedés nélkül állíthatjuk azt, hogy ezekkel egy verőben készültek és csak kereskedelem utján kerültek át a Duna és a Tisza közére. A nagy dekadencziát eláruló példányok származási helyét a Duna, Dráva és a Száva közén kereshetjük. Nem merjük azt állítani, hogy ezekkel egy verőben készültek, mert a ló alakja csak csekély hasonlóságot árul el, ellenben a fejnek alakja, a hajzat, a szakáll, a szem és az orr egyezése feltétlen rokon veretet árul el. A kis bronz pénzeknél ilyen határozott hasonlatosságot nem fedezhetünk fel, más helyről származó példányokban, sőt az egyikben, a Gradina-szállási Zombor) bronz pénzben új tipust vélünk feltalálni.

Gyüjteményemben Bács-Bodrog megyéből származó barbár pénzekből a következők foglalnak helyet: 1. Tetradrakmon. Előlapján szabályos sűrű gyöngysorban jobbra néző, babérkoszorús Zeus fej, magas és a szemüreg felett ketté választott homlokkal, mély, rombus alakú szemüreg közepén kis lapított pont szemgolyóval. A haj és a szakáll pamacsos. A fül kicsi, félkör alakú és a szakáll utolsó pamatának folytatása. Az orra egyenes vonalú és a homlokkal egysíkba esik. Az orrhegynek behajlása derékszög, mely alatt két egymás alatt lévő pont jelképezi az ajkat.

Hátlapján balra haladó délczeg ló lovassal. A ló teste formás, gömbölyű idomú. A kissé felfelé tartott fejét két pontban végződő orr határolja, füle szintén két egymáshoz simuló pont. Nyaka kecsesen ivelt (büszke tartású), háta úgynevezett nyerges mélyedésű, hosszú farkát magasra emelve lengeti. Jobb első lába az alatta lévő vonalon

nyugszik és azt mereven egyenes, három egymás fölött álló egybekapcsolt gömböcske alkotja, mely kis vonalkával van a ló előrészéhez kapcsolva. A két alsó gömböcske között kiálló kisebb gömböcs jelképezi a ló bokáját. A bal első lábát magasan felemeli, mely gömb alakú térdbe lefelé hajlik és hosszukás, a pénz széléig érő, patában végződik, mely felett lefelé csüngő kis vonalacska alak, a boka van. A két hátsó lába vonalkán nyugszik és térdben hátrafelé hajlik. Jobb lába alul egymásba folyó, két kis gömböcske felett kis vonalacska boka van, mely felett vonalka jelzi a lábszárcsontot, mely gömböcskében végződik és a ló farával előrenyuló vonalka segélyével van összefüggésbe hozva. A bal lába a jobbhoz hasonló, de a gömböcskék kevésbé határozottak. A lovas felső teste kicsi, sziv alakú, mely felett vékony, hosszú nyakon csaknem a testtel egyenlő nagyságú felfelé hegyesedő fej foglal helyet. Balkarját felemelve, könyökben görbitve a ló fara fölé tartja, mig jobbját egyenesre nyujtva a ló füléhez emeli.

Tudtunkkal kiadatlan példány.

Súlya: 14·95 gr.

Átmérője: 24 mm.

Ezt az igen érdekes darabot az ismertetés irója elcserélte a magyar numizmatika jelenkori legnagyobb pártfogójával, gróf Dessewffy Miklóssal, kinek világhirű barbár pénzgyüjteményében ékeskedik most ez a megyénkben lelt, még eddig egyedül álló, tetradrakmon.

2. Tetradrahmon. Előlapján szabályos sűrű gyöngysor, közben jobbra néző babérkoszorús, szakállas és bajuszos Zeus fej. Hátlapján balfelé lépdelő félhold patájú, kettős párhuzamos vonallal alkotott lábú ló, melynek térdcsigolyáit egy, bokáját két gömböcske alkotja. A ló fejét szintén vékony vonalka határolja, mely előtt diszités van. A ló sörénye sűrű pontokból áll. A lovon eltorzult lovas van, mely mögött körpont alatt a lófarkat két hosszú párhuzamos vonál alkotja.

Súlya: 12·45 gr.

Átmérője: 23 mm.

Megegyezik báró Desewffy 237. sz. De la Tour 9812. sz. pénzével.

Azonos a szokoli (Tolna megye) leletben fordult elő.

Lelőhelye Hódság.

3. Tetradrahmon. Előlapján jobbra néző szakállas Zeus fej. Hátlapján nagy testű, balfelé haladó ló lovassal. A lovas törzse kicsiny, kisebb a sisakos fejnél. A lábszár igen hosszú. A lovas kezében pálma ág (?), háta mögött és a ló alatt, a lovas lába mögött egy-egy pont foglal helyet. A ló farka egy vonalból áll. A ló előtt gyik (bikafej ?(

van. Eltér a báró Dessewffy 265 és Forrer 289 szám alatt feltüntetett tetradrakmontól abban, hogy a lovas sisakja nem tarajos.

Súlya: 13·54 gramm.

Átmérője: 22 mm.

4. Tetradrahmon. Előlapján jobbra néző babérkoszorús bajuszos és szakállas Zeus fej. Hátlapján jobbra lépdelő ló, előtte ⚲, első felemelt ballába és a jobblába szögletében ⊙, a ló alatt ⊙ jegy van. A lovas tarajas sisakkal bir, jobbkezében pálczát emel magasra, balkezét háta mögött behajtva tartja.

Hasonló pénzeket nagy mennyiségben Zichy-Ujfalun (Fehérmegye) leltek. Báró Dessewffy 329—379 sz., De la Tour 9736 sz., Forrer 296. sz.

Súlya: 12·76 grm.

Átmérője: 26—24 mm.

Lyukas.

Lelőhely: Bács község.

5. Tetradrahmon. Előlapján koszorús jobbra néző Zeus fej (barbár vezér feje ?), hátrahajló S alakú erős hajfürttel. Horpadt homlok, előreálló, duzzadt, kiálló czimpájú orr, mély barázdában hosszú, kimagasló szemöldök, alatta ivelt szemüreg, közötte kissé kiálló, de közepén homorított szemgolyóval. Az arca szabályszerű domborulatú, a szakáll dús, magasan kiemelkedő, a hajzatig terjedő. A bajusz lelógó és a szakállba olvad. A fej mögött, az üstök végén köröcske (fülbeval ?) van lefelé csüngő szalaggal. Hátlapján balfelé haladó ló, elkorcsosult végtagok nélküli alakja az úgynevezett pávafarkú galambra emlékeztet. A hátsó bal láb helyén kissé lefelé a mezőbe szögelő dudor van, hátán egészen a hasig terjedő domborulat a lovas lábának, a nyakon levő és a fejig terjedő domborulat pedig a kantárnak a maradványa. A ló kis feje teljesen hegyes madárcsőrhöz hasonló. A ló fölött 18, előtte és alatta 12 szabálytalan, felfelé emelkedő apró pont.

Súlya: 13·72 grm.

Átmérője: 22 mm.

A magy. nemz. múzeumnak van egy ezen pénzzel majdnem azonos, de ólommal bélelt példánya, azon különbséggel, hogy az utóbbin a pontok a ló körül hiányzanak. (N. K. VI. 59. oldal 3. sor.) Lehet, hogy ezen példány Schwerer János révén Bácsmegyéből került a m. n. muzeumba.

6. Tetradrahmon. Az előbbi 5. sz. alatt leirt pénzhez hasonló, kevésbbé határozott vonalú, de szorosan az előbbi tipushoz simuló példány. Hátlapján a ló teste erezett, alatta kis köröcske van, de a pontok hiányzanak.

Lelhely: Sztapár.
Súlya: 12·76 grm
Átmérője: 23 mm.

7. Kis rézpénz. Előlapján jobbra néző ágaskodó ló. Hátlapján Antinous kertje (?), körülötte irás: H Λ — T Λ (?).
Súlya: 3·05 grm.
Átmérője: 14·5 mm.
Lelhelye: Zombor (Gradina-szállás).

8., 9., 10. Három darab kis bronz pénz. Előlapján sisakos fej (?). Hátlapján balra menő hosszú farkú, magas patájú, hosszan kiálló bokájú ló. Lelték Zomborban, a Bezdán felé vezető uttól balra, az izr. temető és Budapest—bosznabródi vasúti töltés közötti magaslaton egy kis cserépedényben. Súlyuk 1·38, 2·62, 1·45 grm. Átmérőjük 15—13, 16—14, 14½ mm.

A N. K. 1910. évfolyamában dr. Gohl Ödön leirja a titeli barbár pénz leletet. Itt 1910-ben 7 nagyobb, 1 kisebb barbár ezüst pénzt, 1 apolloniai és 14 dyrrchachiumi victoriatus kiséretében lelték. A barbár pénzek előlapján jobbfelé néző szakállas, babérkoszorús férfi fej, kereken domborodó, durván kifejezett arcizommal. Hátlapján durván mintázott balfelé haladó ló, farka töve alatt egy kis ponttal. A ló fölött kör van, közepén ponttal. Átmérőjük: 21 28 mm. Súlyuk: 10·77—11·54 grm. Dess. 256—257. N. K. 1910. évf. 112. l.

Ugyancsak dr. Gohl Ödön a N. K. 1916. évf.-ban az évek óta készülő barbár pénzlelet-repertoriumból merített adatai alapján közzé tette, hogy Apatinban tetradrahmon nagyságú bronz pénzt, Bácsban Philippeusok utánzatát, Bács-Kereszturon tetradrahmont, Regőczén, Titelen, Ujvidéken Philippeus utánzatát, az úgynevezett római sáncoknál nagyobb mennyiségű tetradrahmont, Szondon „kelta pénzt“ találtak.

Ez idő szerint egyéb adatunk Bács-Bodrog megye barbár pénzeire vonatkozóan nincs birtokunkban. Tudunk arról, hogy Frey Imre kir. kereskedelmi tanácsos a mult század második felében tekintélyes számú barbár pénzzel biró gyüjteménnyel rendelkezett és hogy Schwerer Sándor adó- és vámfelügyelő gyüjteményét számos bácskai barbár pénz diszitette, de sajnos közelebbi adataink ez irányban hiányzanak.

Reméljük, hogy a Bács-Bodrog vármegyei történelmi társulat vezetőségének, mely az összes megyei községek figyelmét a leletek épségben tartására és beszolgáltatására felhivta, a mely felhivásnak már eddig is szép eredményeit látjuk, sikerülni fog megyei barbár pénzekkel is gazdagítani a társulat éremtárát.

Dr. Frey Imre.

Különfélék.

Emléklapok az aradi várfogságból 1849—50.

Zákó Olga zombori úrnő jóvoltából, a ki már több ízben érdekes emléktárgyakat ajándékozott társulatunknak, megint becses ereklyével gyarapodott múzeumunk emléktára.

Díszes emlék-album ez, melyet Zákó István, 1848—49-ben alezredes küldött nejének: Domonkos-Zákó Juliának, az aradi várfogságból.*) Az album díszkötéses, aranymetszetű, hosszában nyiló, nyolczadrét nagyságú, könyvformájú papirosdoboz. Aranyos hátán ez a nyomtatott fölirat olvasható: Le merite des dames. — Tome I-er. A dobozban 135 drb különálló, fehér és színes (zöld, halványlila, kék) lap van, közte 30 üres. Az első lap Zákó István festett mellképe. Körszakállas, bajuszos, javakorbeli férfi, barna szinű, piros zsinóros honvéd alezredesi ruha rajta, derekán nemzetiszinű övszalag, mellén ezüstkoszorús, szögletes piros kokárda. A képet festette: „Tóth 1850.“ — Az első emléklap Zákó István irása: „Leghűbb barátjának és társának — az erényes nőnek — a jó anyának — kedves nejének — Domonkos-Zákó Juliának — szeretete és tisztelete Zálogául — az aradi magyar foglyok saját névaláirását — aradi fogságából — emlékül küldi — Zákó István a magyar seregnél Al Ezredes.“ — A többi lap eredeti sorrendben (az irás módját is megtartva) így következik: Máriásy János ezredes s hadosztály parancsnok. Tizennyolcz év (két kis tollrajz: fent emlékoszlop lobogó lánggal, lent: nyitott koporsóban fekvő alak.) Andorffy Károly őrnagy (balról: égő dölt fáklya, jobbról: hegyes tőr). Kiss Károly. ezredes, a magyar hadügy-miniszteriumnál nemz: őrseregi, és katona nevelési osztály főnök. Elitéltetett 10 Évi várfogságra Olmützbe. — Dömötöri Német János, hadügy minister Altábornagy Mészáros Lázár úr Szárny Segédje — a 12-dik huszár ezredje második ezredese — u'óbb bábolnai ménes intézete parantsnoka — jelenleg Aradi vár 10. évre elitélt foglya — legöregebb osztrák 41. éves tisztje volt. — Mert jönni kell, mert jönni fog Egy szebb kor. Aradvár, Dec. 29: 1849 Remellay Gusztáv Törzshadbíró Görgeynél. — Tóth Ágoston Táborkari Ezredes, volt cs: k:

százados a 34 gyalog Ezredb. elitéltetett kötélre, kegyesen meg kegyelmeztetett 18. esztendei várfogságra vasban. — Carl Waldberg ezredes. — Trojaczki Arthur 7 ik Huszár Ezredbeli őrnagya. — Izidor Towarnicki (?) . . . Kutassy Pál 1-ő huszár ezredbeli őrnagy, elitéltetett golyó által halálra, s kegyelem utján 16. évi várfogságra vasban. — Menyhért Antal Ezredes. Arad 1-ső Janur: 1850. — Liptay Ferencz Alezredes, 18 évi fogságra vasba. — Mészey János, Rittmster bei 14. Husz. Rgt. — Ehrenbruch D . . . . Péter, Alezredes az 1-ső hadttestnél elitéltetett halálra megkegyelmeztetett 16 évi fogság vasban. Költ Aradi várban Januárius 3-án 1850. — Stetina Lipót 52. H. Z. őrnagya 1849-ik évi Deczember 29-én beavatási bizottmány elé állitattam. — Eduard Czillich Oberst . . . — Weér György Székely lovas kapitány. — Gorove Antal, 3-ik honvéd zászloalji őrnagy. — Sebő Alajos 1-ö honv. ezredbeli alezredes — halálra itélve s 16 évre kegyelmezve. Arad január 8-án 850. — Rapun Ödön őrnagy tábornoki segéd. — Gyallay Gusztáv Dandárnok és Alezredes. — Prevenvár János százados 12 évi fogságra vasban. — Vidos Márton őrnagy Radetzky huszár. — Majthényi Kálmán Ezredes és Atilla 18-dik huszár Ezred Parancsnoka. — Milálovich Mihály 7-ik huszár ezrednél Alezredes. — Perczel László főszázados az első Huszár Ezredben elitélt öt évre. — Bethleni János őrnagy 12 évi fogságra. — Vermes őrnagy a 2. Huszár Ezredben. — Bizhatsz mindig jó barátodba. Irtam Aradvárba Január 3-án 1350. Antos János őrnagy. — Karl Krausz Hauptmann . . . — Fornszek Sándor Őrnagy az első Huszár Ezredben. itélve gojóra — kegyelem útján 16 évi várfogságra vasban. — Pfenningsdorf (?) Őrnagy, Damjanich Táb. segédje. — Hüttl Mór honvéd zászlóaljbeli százados előbb hadnagy 39-dik számu gyalog sor ezredbe. — Perczel Antal Őrnagy. — Teleki Domonkos 2-ik Huss Ezredbeli Százados — Peche Alexander Oberlientenant des ungr. 11-ten Honvéd Baaons. Festung Arad am 28-ten Deczember 849. — Soupper alezredes. — Egerváry János honvéd Őrnagy. Aradvár Január 5-én 1850. — Bethlen Gergely ezredes. — Josef Jónak Major . . . Dobinki Ferencz fővezéri Segéd és százados. — Szeidler (?) 6 Jahren im Gnadens . . . — Bogdanovich Vilibáld . . . Őrnagy. — Horváth János Ezredes 18 Évre. — Burián János őrnagy. — Jos. Bayer obrist . . . 18 Jahren Festung in Eisen. — Ráday Pál Őrnagy — Nagy Sághi Sághy Lajos kapitány. — Rákótzy P . . . . Sigmond Ezredes 18 évekre de vasban. — Dijos (?) Antal Ezredes, elitéltetett halálra gojo által megkegyelmeztetet 18 Évi fogsákra. — Gróf Esterházy Mihály kapitány 4-ik Huszár Ezred — Kubinyi Károly őrnagy. — Kotzó Károly őrnagy a magyar seregnél, 10 évre elitéltetett.

— Zámbelly Lajos 4-dik Huszár Ezrednek Ezredese és 7-dik Hadsereg Vezérkari főnök előb ugyan ottan százados, elitélve 8 évre. — Psotta Mór (de Bärenfels) Ezredes s magyar tábori tűzérségnek főigazgatója, elitéltetett kötéleli halálra, megkegyelmeztetett 18 évi vasba várfogságra, az előtt cs. k. 5 dik számú tüzér ezrednek főhadnagya. — Kutassy Ignátz 1-ső husz: ezred: fö Százados 10 évi vár fogságra itéltetett. — Pálffy János 4 ik huszár Ezredbéli főszázados. — Mocsáry Gusztáv százados a 20-ik H. o. Zaljnál. — Török János alezredes a 10-ik hadtestnél. — Teleki Sándor ezredes, az erdélyi hadseregnél főfelügyelő. — Cserey Ignác ezredes, elitélve Bitófára — meg kegyelmezve 7 évi rabságra. — G. Wartenslebn (?) Ágoston Alezredes 18 Esztendős rab. — Alapi Salamon Elek. 16-dik huszáz ezred alezredesse, gojó általi halálról 4 évi várbeli fogságra itéltetet. Kelt Arad várban 28 De 849. — Gáspár Endre Tábornok. — Virág Gida Őrnagy a 12-ik Huszár Ezredtől. — Jeszenszky János Alezredes és h. o. p. — Edényi Lipót százados a táborikarnál. — Gaál Miklós Tábornok. — Friwisz Ferencz Tüzér Őrnagy. — Stefan Sekusits oberst... — Rohonczy Lipót Károlyi Huszárok Ezredesse golyónak szánva — kegyelem utján!! 18 esztendei rabságra vasba itéltetett. Arad Vár 1 Január 1850. — Pongrácz Ferencz Őrnagy 20. H. Zszalj. 10 évre elitélt fogoly. — Molnár Sándor ezredes és hadelnöks. osztály főnöke: — Halálra elitélve, 10 esz: kegyelmeztetett meg; 1849. — Hadik Gusztáv Ezredes hadosztály parancsnok: itéltetett halálra golyó által, megkegyelmeztetett 18 évi várfogságra vasban. Hazámért szenvedek — éljen még a sárban is! Aradvára Dec: 30-kán 849. — Querlonde (?) Ferdinand Ezredes hadosztály parancsnok Verurtheilt zum Strange — im Wege der Gnade zu 18 jähr. Festungs-Arest in Eisen gemildert. — Meszlényi Jenő Ezredes. Az országos fő hadi parancsnok helettese, itélve halálra kegyelem 18 Ev. — Makrai László Alezredes a 15-ik Huszár Ezredben, itélve halálra kegyelem utján 16 Év. — Hollósy József a 2-dik Huszár ezred kapit. — Pigetty Gusztáv, Tábornok. — Damaszkin György Ezredes. — Ásbóth Ede százados. — Károlyi Miklós Alezredes. — Gózon Lajos alezredes. — Szilavetzky Ágoston Alezredes 6 évi fogságra elitélve. Czintula Antal Nemzetőri Allezredes. — Joseph Zihrer ungarischer Major Arad am 29-ten December 849. — Bárczay János v. huszár ezredes most Aradi vár fogoly. 9-dik Jun. 849. — Adolf von Markovics Obrist Liutenant 9-t Huszárn Kps. — Okolicsányi Jóssef Alezredes. — Ábrahámy Károly Ezredes a 10-ik Husz. Ezr. el van 10 Évi vár fogságra itélve. — Puchly (?) János Alezredes és Ezred Parancsnok a 3-ik Huszár Ezredben. — Szily István

Őrnagy a déli hadsereg Vezérsegédje. — Schaffalitzky Frigyes 3 madik Huszár Ezredbeli Százados. — Simonyi Győző Százados és 29-ik Zászlóalj parancsnoka. — Rákótzy Hugo n. ö. Őrnagy s képviselő 850. — Báró Banowa (?) Ferencz . . . Őrnagy. — Szathmáry Mihály Bocskay 17-dik huszár ezredesse most fogoly — megszabadulok 18-dik Oktober: 1867-dik évben. — Wilhelm von Gottseö (?) Major . . . — Hamzer (?) Károly táborkari őrnagy. — Polák Vilmos alezredes 4-dik husz: ezredben Emlékül Aradi fogságra. — Birsy József őrnagy és a 119-ik honvéd zászlóalj parancsnoka. — Csapó Vilmos n. ö. Ezredes. — Bezeredy volt táborkari alezredes. — Mikessić Oberlieutenant. — Mukits Aurél Őrnagy a 2-ik Husz: Ezred. — Johann Bobich (?) Oberst freigesprochen. — Medveczky Béla 2-dik huszár ezredbeli Őrnagy. — Új Imre őrnagy 8-ik Husz: Ezred. — Balásházy Mihály Őrnagy halálra kegyelemből 16 évre vasban. — Pechy József százados 12 évre itlétt. — Alföldy Antal Őrnagy a 11. Huszár Ezredben elitélve 3 évre. — Kovács Ernő százados a 20 ik Honvéd Zászlóaljnál. — Okolitsny István őr nagy. — Gedeon László őrnagy. — Kisfaludy Moritz Alezredes 16 évre elitélt. — Pósta Ferencz Alezredes s Hadosztály Parancsnok a Magyar Sereg 7-dik Hadtesténél. Aradi vár 3|I 850. — Szabó Imre táborkari őrnagy a magyar hadseregben, azelőtt magyar királyi testőr. Aradvár Január 8-án 1350. — Nachtigal Ferencz Őrnagy. — Zikó János Alezredes 16 évre itélt fogoly. — Hankovics György Őrnagy. — Zámbory (?) Emil 3-ik Huszár Ezred kapitány. — Clementi Gábor Őrnagy 7-ik hdt. Tábornoka. — Kossúth Sándor Alezredes a 7-ik Hadtest Hadosztálynoka. — Golyó általi halálra itélve, és 16 évi várfogságra meg kegyelmezve. Arad 3-ik Januar 850.

Ezek az emléklapok egyrészt a fogságban szenvedő férj szerető figyelmének s a raboskodó bajtársak baráti vonzalmának jelei, másrészt történelmi emlékek is és ez okolja meg a közlésüket.

Bácskai éremleletek. A Numizmatikai Közlöny, 1917. évi III.—IV. füzetének 125. lapján, két vármegyénkbeli nagyobb éremleletről szól.

1. Adai lelet: 2209 drb. Antal és Lajos aquilejai patriarcha egy-egy drb denárának kivételével a lelet I. Mátyás, II. Ulászló, II. Lajos denárainak igen gazdag változataiból állott. Volt közötte nehány drb I. Ferdinándkori magyar denár is.

2. Apatini lelet: 167 drb. XV—XVII. századbeli magyar denár: Hunyady Mátyás, II. Ulászló, II. Lajos, I. Ferdinánd, Miksa, Rudolf, II. Mátyás, II. Ferdinánd, III. Ferdinánd és I. Lipót denárai.

Sajnálatos dolog, hogy ilyen esetekről a lelőhelyeken levő illetékes egyének nem tesznek jelentést társulatunknak; pedig az elnökség, de meg alispáni rendelet is, több ízben kérte, illetőleg elrendelte muzeumunk érdekeinek figyelembevételét.

A rekvirálók múzeumunkban. Jövendő nemzedékek majdani álmélkodására jegyezzük fel ezt a látogatást külön, mert a múzeumőri statisztikába ez belefoglalva nincsen és nem lesz; az ott feljegyzett vizitek múzeumunk tisztességeinek bizonyítékai, ellenben a rekvirálók invaziója úgyszólván ellenkező jelentőségű. A zaklatott lakosság félelme; a nép sarcolására, katonai segédlettel, államilag szervezett rekviráló bizottság múzeumunkba is befordult, hogy ott elrejtett gabona-, liszt- és zsirnemű után kutasson. A statáriális eljárás felett gyüjteményeink képe néma elszörnyedést mutatott. Szives olvasóink megnyugtatására sietünk azonban megjegyezni, hogy alaptalan gyanúba vett szekrényeinket, kőkori kantáinkat, kelta urnáinkat, bronzkori üstjeinket, sőt még az őstelepeknek eredeti rendeltetésük szerint éppen magtartó edényeit sem érte semmi legkisebb megszégyenülés sem. A rekvirálásnak kellett elkövetkeznie, hogy kíméletlen gyanújával még a mi avar csontvázvitézünk ezer éves álmát is, még az ő üveges sírszekrényében is megháborgassa.

Társulati ügyek.

a) Titkári jelentés.

Tisztelt közgyűlés!

Nem szükséges bővebben megokolni: miért volt társulatunk mult évi élete megint csak ha nem is „fajulva tengés“, de — élénkebb tevékenység nélkül való egy helyben megállapodás. Velünk együtt más közművelődési intézmények is érzik annak a nyomasztó hatását, hogy már évek óta minden érdek, minden érdeklődés egy közös czélra: nemzeti létünk megvédésére, fenntartására irányul; arra van fölajánlva, lefoglalva.

Társulatunk, magárahagyatottságában, „megfogyva bár, de törve nem“, bizakodik az idők jobbrafordulásában, a mikor a közérdeklődést, élénkebb tevékenységével, megint maga felé irányíthatja, — a mikor a megvont támogatások visszanyerésével megujult életerőre kap.

Megfogyatkoztunk tagjainknak a számában.

Elhunyt tagjaink közül Iványi Istvánról a jelentés szűk keretén kívül külön emlékezünk meg. 1917. április 2.-án Buday Gerő pénztárosunkat szólította el a halál közülünk. 1899 óta volt gondos, lelkiismeretes sáfára társulatunknak. Mint állami főgimnáziumi s felső kereskedelmi iskolai vallástanár, egyházi irodalommal is foglalkozott; Zombor város multja czímen évkönyvünk 1897. évfolyamában helytörténeti közleménye jelent meg. A Buday család okmányait pedig társulatunk irattárában helyezte el. Két régi, buzgó választmányi tagunkat vesztettük el Gräff Nikáz, nyugalmazott kir. tanfelügyelő és id. Mihályi János, nyugalmazott árvaszéki elnök elhalálozásával. Pártoló tagjaink sorából elhunyt dr. Molnár Károly és Turnovszky Rudolf.

Kilépésüket bejelentették: Csapkovics György, Kleiner Adolf, Latinovits Frigyes és Szentiványi Gyula pártoló tagok.

Ezzel szemben egy új tag fölvételét jelenthetem. Messze idegenből, a társulatunk iránt való érdeklődés vonta pártolóink sorába Szendrey Zsigmond nagyszalontai főgimnáziumi tanárt, az Arany János Emlék-Egyesület múzeumőrét.

A társulat tagjainak a számaránya ezek szerint így alakul: tiszteletbeli tag: 3, alapító: 46, pártoló: 154, működő: 21; összesen: 224

Megfogyatkoztunk anyagiakban is. A Múzeumok és könyvtárak országos Főfelügyelősége — többek között — a mi társulatunkat is kihagyta megint az állami segélyben részesülő közművelődési egyesületek sorából. Szintén régóta nélkülözzük a vármegyei törvényhatóság anyagi gyámolítását is. Csak Zombor szab. kir. város, meg a Zombori Takarékpénztár maradt hű hozzánk, 200, illetőleg 100 K adományával.

Anyagi helyzetünkről a pénztáros kimutatása számol be Végső adatai a következők: bevétel: 2490·66 K, kiadás: 1232·41 K, maradvány: 2534·41 K.

Mind ezekből természetszerűen következik, hogy társulatunk irodalmi munkálkodása is szünetelt, s ezért — a választmány határozata szerint — Évkönyvünket a mult esztendőben is csak egy füzetben adtuk ki. Kényszerű mulasztásunkat, kedvezőbb körülmények között, pótolni igyekezünk.

Kérem a t. közgyűlést, hogy jelentésemet tudomásul venni sziveskedjék.

Trencsény Károly
titkár.

---

b) Jelentés a muzeum állapotáról.

Egyrészt a közállapotok nyomasztó hatása alatt, másrészt meg állami segélyforrásaink elapadása miatt, múzeumunk működése ez évben is pangott.

A régiségtári államsegélynek csekély 17·74 K-nyi maradványát már a mult évben fölhasználtuk. A háborús években

állami segélyt nem kaptunk, s ezért, meg mivel az idő és körülmények sem alkalmasak rá, a tervszerű régészeti kutatások szünetelnek.

A néprajzi államsegélynek mult évekről fennmaradt 660·73 k-nyi összegét változatlanul áthoztuk az 1918. évre, mivel a néprajzi tárgyak gyüjtését is a jobb időkre kellett halasztanunk.

A muzeumi munkálatok pangásának egyik fő oka az is, hogy muzeumőrünk elhalálozása óta ez az állás még nem volt betölthető. Ezért akadtak meg a gyüjtemények rendezésének folytatólagos munkálatai is. A mázeumi teendőket, ideiglenesen, a társulat titkára látja el.

Gyüjteményeink jobbára nehány ajándékozott tárggyal gyarapodtak. A gyarapodást, az ajándékozók nevével, az alábbi kimutatás tünteti föl.

Gyüjteményeinket 36 ingyenes napon 87-en szemlélték meg, főképen a tanuló ifjuság köréből. Ha muzeumunk nem mindig állhatott a közönség rendelkezésére, annak oka segitő személyzetünk hiányában rejlik. Ezt egynémely tájékozatlannak fölszólalásra tartottuk szükségesnek megjegyeznünk.

Az egyes tárak gyarapodása a következő volt:

I. KÖNYVTÁR.

a) *Állami letét.* Balló Ede: Az olajfestés.

b) *A főfelügyelőség ajándéka:* Muzeumi és Könyvtári Értesitő. Magyar Iparművészet.

c) *Akadémiai átalány fejében*: Értekezések a nyelv- és néptudományok köréből. Értekezések a filozofia és társadalomtudományok köréből. Értekezések a történettudományok köréből. Mathematikai és természettudományi Értesitő és Közlemények. Nyelvtudományi közlemények. Akadémiai emlékbeszédek. Akadémiai Értesitő. Akadémiai almanach. Magyar országgyülési emlékek, XII. k. Takács Sándor: Rajzok a török világból, III. k. Fruin R. Antal G: Tiz év a németalföldi szabadságharczból. II. k. Dr. Szemere S: Giordano Bruno, Kovács Gyula: A lelki élet, I. k.

d) *Tagsági díj fejében*: Magyar könyvszemle.

e) *Előfizetés:* A Tenger.

f) *Csere:* Irodalomtörténet.

g) *Ajándék:* A hadi rokkantak, özvegyek és árvák ügye (a vall. és közokt. miniszter aj.) Századok (Bács-Bodrog vm. aj.). Az aradi közművelődési palota franczia könyvei. Jelentés a debreczeni muzeum állapotáról. A bajai áll. tanitóképző intézet értesítője (Bellotics Bálint életrajza). Szendrey Zsigmond: Utmutató a néphagyományok és néprajzi tárgyak gyüjtésére. Szondy Mátyás ny. kir. itélőtáblai biró aj.: a Budapesti Hirlap háborus számai (4 évfolyam, egy régi ládában).

h) *Nyeremény:* Az Iparművészet könyve, I. - III. k.

II. RÉGISÉGTÁR.

Dr. *Tumbász* István, plébános, társulati alapitó tag ajándéka: középkori edények (8 czintányér, 1 tál, 1 kancsótöredék; vajszkai lelet a XV. század végéről).

Terray Gyula apatini m. kir. erdőmérnök ajándéka: két ujkori kardtöredék (bácsszentiváni lelet a XVII sz. végéről).

Fertner és Pléli czég (Apatin) ajándéka: 1 őskori rézbalta.

Gräber Gyula földbirtokos (Szond) ajándéka: 40 drb különféle ezüst, nikkel és rézérem; *Salgó* Sándor községi aljegyző (Szond): 1 rézérem; *Harjung* Mariska (Zombor): 8 drb különféle ezüst nikkel és rézérem; *Vidákovics* János várm. kiadó (Zombor): 1 rézérem; felső keresk. iskolai tanulók ajandéka: Kanyó Titusz 3 drb, Kardos János 1 drb, Jankovics N. 1 drb, N. N. 1 drb, Kiss János 1 drb, Weisz István 3 drb különféle érem.

Özv. *Lakner* Fülöpné (Zombor): Hajnóczy Sámuel emléktárgyai (4 drb arczkép, 5 drb evőeszköz, fogságából való);

Zákó Olga (Zombor): Zákó István emléktárgyai (1 emlékkönyv Zákó I. arczképével, 1 utlevél, 2 drb aradi fogságában használt evőeszköz);

Özv. *Lakner* Fülöpné (Zombor): Hajnóczy Sámuelre vonatkozó 5 drb iromány;

Társulati ügyek.

a) Titkári jelentés.

Tisztelt közgyűlés!

Nem szükséges bővebben megokolni: miért volt társulatunk mult évi élete megint csak ha nem is „fajulva tengés", de — élénkebb tevékenység nélkül való egy helyben megállapodás. Velünk együtt más közművelődési intézmények is érzik annak a nyomasztó hatását, hogy már évek óta minden érdek, minden érdeklődés egy közös czélra: nemzeti létünk megvédésére, fenntartására irányul; arra van fölajánlva, lefoglalva.

Társulatunk, magárahagyatottságában, „megfogyva bár, de törve nem", bizakodik az idők jobbrafordulásában, a mikor a közérdeklődést, élénkebb tevékenységével, megint maga felé irányíthatja, — a mikor a megvont támogatások visszanyerésével megujult életerőre kap.

Megfogyatkoztunk tagjainknak a számában.

Elhunyt tagjaink közül Iványi Istvánról a jelentés szűk keretén kívül külön emlékezünk meg. 1917. április 2.-án Buday Gerő pénztárosunkat szólította el a halál közülünk. 1899 óta volt gondos, lelkiismeretes sáfára társulatunknak. Mint állami főgimnáziumi s felső kereskedelmi iskolai vallástanár, egyházi irodalommal is foglalkozott; Zombor város multja czímen évkönyvünk 1897. évfolyamában helytörténeti közleménye jelent meg. A Buday család okmányait pedig társulatunk irattárában helyezte el. Két régi, buzgó választmányi tagunkat vesztettük el Gräff Nikáz, nyugalmazott kir. tanfelügyelő és id. Mihályi János, nyugalmazott árvaszéki elnök elhalálozásával. Pártoló tagjaink sorából elhunyt dr. Molnár Károly és Turnovszky Rudolf.

Pénztárnoki jelentés

a Bács-Bodrog vármegyei Történelmi Társulat 1916. és 1917. évi pénztári forgalmáról és vagyoni állapotáról.

Tisztelt közgyűlés!

Alapszabályaink 15. szakaszában foglalt rendelkezéshez képest, szerencsés vagyok pénztári jelentésemet a következőkben előterjeszteni:

Az 1916. évben összes bevételünk 2488 kor. 03 fillér, összes kiadásunk pedig 1039 kor. 40. fillér volt, mely összegek tételenként a következőképen oszlanak meg:

Az 1915. évről áthozott készpénz 1114 kor. 63 fillér volt, befolyt az év folyamán: folyó tagdíjakból 648 korona, hátralékos tagdíjakból 48 korona, régi érmek értékesítéséből 125 hor. 90 fillér, kamatokból 240 korona, alapítványi számlára 110 korona, Zombor szabad királyi várostól adomány címén 200 korona és képes kalauzokért 1 kor. 50 fillér; — kiadatott az év folyamán: a titkár, muzeumőr és pénztárnok tiszteletdíjára 500 korona; a szolga és a tagdíjakat beszedő alkalmazott fizetésére 154 korona; alapítványi számlára 100 korona; tagsági díjakra, a társegyesületeknél 66 korona 40 fillér; postadíjakra és irodai átalányra 160 korona; nyomtatványokra 19 korona és a Révay-féle nagy Lexikon előfizetési díjára 40 korona: maradt az év végével készpénzben, illetőleg elhelyezett betétben 1448 kor. 63 fillér.

Ezeket a most ismertetett és Buday Gerő társulatunk volt pénztárosa által vezetett pénztári napló alapján összeállitott számadatokat az 1918. évi márczius hó 24.-én tartott választmányi ülés által kiküldött Frey Imre, Raisz Lajos és Szondy Mátyás bizottsági tag urak 1918. évi márczius hó 27.-én felülvizsgálták és helyesnek találták.

Az 1917. évi — már általam vezetett — pénztári napló szerinti forgalom a következő volt: Bevettünk az év folyamán összesen 2490 kor. 66 fillért és kiadtunk 1258 kor. 25 fillért. Ezek az összegek tételenként a következőképen oszlanak meg: Az 1916. évről áthozott készpénz 1448 kor. 63 fillér volt; befolyt: folyó tagdíjakból 288 korona, hátralékos tagdíjakból 36 korona, adományokból 300 korona, (Zombor szabad királyi várostól 200 korona és a Zombori Takarékpénztárlól 100 korona) elhelyezett betétek és hadikölcsön kamataiból 376 kor. 03 fill. és az 1918. évre előre fizetett tagdíjakból 42 korona; kiadatott ala-

pítványi számlára 10 korona, titkár és pénztáros tiszteletdíjára 300 korona, szolga és tagdíjakat beszedő alkalmazott fizetésére 139 korona, évkönyv és egyéb nyomtatványokért 526 kor. 25 fillér, postadíjakra és irodai átalányra 161 korona, tagsági díjakra a társegyesületeknél 50 korona és kegyeleti kiadásokra 72 korona. Készpénzben illetőleg elhelyezett betétben maradt az év végével 1232 kor. 41 fillér.

Ezeket a számadatokat is a kiküldött számvizsgáló bizottság szabályszerüen megvizsgálta és helyesnek találta.

Mind az 1916. mind az 1917. évi kiadások, az 1916. évre megállapitott költségvetés keretein belül maradtak.

A társulat pénz- és értékpapir vagyonát a következő számadatok mutatják:

1918. évi január hó 1-ével a Zombori Takarékpénztárnál elhelyezve volt 2187 kor. 74 fillér, készpénzben 340 kor. 45 fillér, hadikötvényekben 4010 korona, a hátralékos tagdíjak 1344 korona összeget tüntetnek föl. Ebből az összesen 7882 korona 19 fillért kitevő vagyonból az alapítványi számla 5210 koronát, előre fizetett tagdíjak számlája 42 koronát és az állami segély alap 95 kor. 78 fillért követel. Ez utóbbi tételre vonatkozólag bátorkodom inditványozni: határozza el a tisztelt közgyűlés, hogy ezt az alapot beszünteti és a 95 kor. 78 fillért a folyó kiadásokra forditja, mert ez az összeg nem a tőkéből, hanem annak, éveken felszaporodott kamataiból ered.

A most felsorolt teher-tételeken kivül, tartozunk még a néprajzi muzeum gyarapitására engedélyezett állami segély alapnak 660 kor. 73 fillérrel. Ezt — a vagyon és teher kimutatásba elnézésből fel nem vett és az országos Főfelügyelőség hozzájárulásával egy fényképező készülék beszerzésére fordítható — összeget még 1913. évben egy nyomda számla kifizetésére használtuk fel és amennyiben a tisztelt közgyűlés az ez évi költségelőirányzatot elfogadja, ezt az alapot vissza állitani, illetőleg tartozásunkat vissza fogjuk fizetni.

Alapszabályaink 23. szakaszának b.) pontja értelmében szerencsés vagyok ezek után elfogadásra ajánlani az 1918. évre szóló következő költség-előirányzatot:

Készpénz áthozat az 1917. évről 1232 kor. 41 fillér, várható bevételek: folyó tagdijakból 480 korona, hátralékos tagdijakból 240 korona, adományokból 300 korona, elhelyezett betétek és hadikötvények kamataiból 270 kor. 59 fillér és ásatásokra engedélyezett állami segély alap kamataiból 95 kor. 78 fillér; előre látható kiadások: titkár, muzeumőr és pénztáros tiszteletdijára 500 kor., alkalmazattak fizetésére 190 korona; Évkönyv és egyéb nyomtatvá-

nyokra 600 korona, posta és irodai átalányokra 250 korona, tagsági díjakra 60 korona, néprajzi állami segély alaptól felvett kölcsön visszafizetésére 660 kor. 73 fillér és a netán előforduló más cimű kiadásokra 50 korona. Levonva a kiadásokat a bevételből: előreláthatólag lesz az év végével 308 korona 05 fill. pénztári maradvány.

Kérem a tisztelt közgyűlést, hogy jelentésemet tudomásul venni, illetőleg jóváhagyni méltóztassék.

Zombor, 1918. évi március hó 24-én.

Vujevich Alajos
h. pénztáros.

A BÁCS-BODROG VÁRMEGYEI TÖRTÉNELMI TÁRSULAT 1916. ÉVI pénztár-forgalmi kimutatása.

	BEVÉTEL				KIADÁS		
1	Készpénz áthozat az 1915. évről . .	1114	63	1	Tiszteletdíjakra	500	—
2	Folyó tagdíjakból 108 á 6.— . . .	648	—	2	Alkalmazottak fizetésére	154	—
3	Hátralékos tagdíjakból 8 á 6.— . .	48	—	3	Alapítványi számlára	100	—
4	Régi érmek értékesítéséből . . .	125	90	4	Tagsági díjakra	66	40
5	Kamatokból	240		5	Postadíjakra	160	—
6	Alapítványi számlára	110	—	6	Nyomtatványokra	19	—
7	Adományokból	200	—	7	Révai-féle Lexikonra előfizetés . . .	40	—
8	Képes kalauzokért	1	50	8	Készpénz maradvány 1916. dec. 31.	1448	63
		2488	03			2488	03

Megvizsgáltuk és a pénztári könyvvel egyezőnek találtuk.

Zombor, 1918. évi március hó 27.-én.

Szondy Mátyás s. k. **Frey Imre** s. k. **Raisz Lajos** s. k.

A Bács-Bodrog vármegyei Történelmi Társulat 1917. évi pénztár-forgalmi és vagyon-kimutatása.

a) Forgalmi kimutatás.

	BEVÉTEL				KIADÁS		
200	Készpénz áthozat az 1916. évről	1448	63	202	Alapítványi számlára . .	10	—
204	Folyó évi tagdíjakból . . .	288	—	213	Tiszteletdíjakra	300	—
206	Hátralékos tagdíjakból . . .	36	—	215	Alkalmazottak fizetésére . .	139	—
208	Adományokból	300	—	217	Nyomtatványokért	526	25
210	Elhelyezett tőkék utáni kamatok	376	03	219	Postadíjakra és irodai átalányra	161	—
224	1918. évre előre fizetett tagdíjak	42	—	221	Tagsági díjakra	50	—
				223	Vegyes kiadásokra	72	—
				200	Készpénz maradvány:		
					a) 810 Ipsz. könyvben 346·37		
					b) 19101 „ „ 545·59		
					c) Buday örököseitől követelés 340·45	1232	41
		2490	65			2490	66

b) Vagyon-kimutatás.

	VAGYON				TEHER		
	Buday örököseitől követelés .	340	45	202	Alapítványi számla követelése	52	0 —
	Gyümölcsözőleg elhelyezve:			224	Előre lefizetett tagdíjak	42	—
	a) 309 Ipsz. könyvben 110·—			226	Állami segély számla követelése	95	78
	b) 810 „ „ 346·37				Egyenleg mint tiszta vagyon .	2534	41
	c) 1546 „ „ 22·53						
	d) 14802 „ „ 73·25						
	e) 19101 „ „ 545·59						
	f) 21482 „ „ 1090 —	2187	74				
	Hadiköicsön kötvényekben:						
	a) 4000·— n. é. á 98· — 3920·—						
	b) 100·— n é. á 90 — 90·—	4010	—				
	Hátralékos tagdíjakban	1344	—				
		7882	13			7882	19

Zombor, 1917. évi december hó 31-én.

Vujevich
pénztáros.

Költségelőirányzat az 1918. évre.

	Bevétel			
1	Készpénz áthozat az 1917. évről . .		1232	41
2	Folyó évi tagdíjakból . .	80×6·—	480	—
3	Hátralékos tagdíjakból . .	40×6·—	240	—
4	Adományokból . . .	város 200·— tkpt. 100·—	300	—
5	Elhelyezett tőkék kamataiból . . .		270	59
6	Ásatási államsegély kamataiból . .		95	78
			2618	78

	Kiadás			
1	Tiszteletdíjakra	200·— 200·— 100·—	500	—
2	Alkalmazottak fizetésére . .	124·— 50·— 16 —	190	—
3	Évkönyv és más nyomtatványokra .		600	—
4	Posta és irodai átalányokra .	t. 100·— m. 100·— p. 50·—	250	—
5	Tagsági díjakra	ak. 20·— nép. 30·— num. 10·—	60	—
6	Néprajzi államsegély alapnak . . .		660	73
7	Előre nem látott kiadásokra . . .		50	—
8	Készpénz maradvány		308	05
			2618	78

Zombor, 1918. márczius hó 24.-én.

Vujevich Alajos,
h. pénztáros.

Jegyzőkönyv

a Bács-Bodrog vármegyei Történelmi Társulat 1918. május 12.-i közgyűléséről.

Jelen voltak: Kozma László, elnök, Dömötör Pál, id. Frey Imre, dr. Frey Imre, Faragó János dr. Grüner Samu, dr. Huber József, Szondy Mátyás, Trencsény Károly és Vujevich Alajos, társulati tagok; Magassy Antal, a női felső kereskedelmi iskola igazgatója, s a felső kereskedelmi fiúiskola néhány növendéke, mint vendégek.

1. Kozma László elnöki megnyitó beszéde. — A közgyűlés Szondy Mátyás indítványára kimondotta, hogy az elnök megnyitó beszédét, közérdekü voltánál fogva, a társulat Évkönyvén kivül egyik helyi lapban is közzéteszi.

2. A titkár jelentése a társulat évi működéséről. - A közgyűlés a jelentést tudomásúl vette.

3. Az ideiglenes múzeumőr jelentése a gyüjtemények állapotáról. — A közgyűlés a múzeumról szóló jelentést tudomásúl vette.

4. Vujevich Alajos, a pénztár ideiglenes kezelője, a számadások és a pénztár megvizsgálására kiküldött bizottság jelentésével kapcsolatosan, részletesen beszámolt a társulat anyagi helyzetéről. — A közgyűlés dr. Grüner Samu indítványára a pénztári jelentést elfogadta, s a gondos munkáért az ideiglenes pénztárnoknak elismerést és köszönetet szavazott.

5. Az ideiglenes pénztáros előterjesztette az 1918. évi költségvetést, mellyel kapcsolatban indítványozta:

a) hogy a takarékpénztárban időnként elhelyezett állami segélyösszegek után évek óta felgyülemlett 95·78 K kamatot fordítsa a társulat a folyó kiadásokra;

b) a néprajzi államsegélynek több évről fönnmaradt 660·73 K maradványát, mely az országos Főfelügyelőség hozzájárulásával egy fényképező készülék beszerzésére fordítható, — az 1913. évben, kölcsönképen, egy nyomdai számla kifizetésére használtuk föl; a társulat térítse most meg ezt az összeget, s a néprajzi államsegély alapot, a mely eddig külön kezelésben volt, utalja át a társulat pénztárnokának kezelésébe. — A közgyűlés az évi költségvetést, valamint az id. pénztárnok mindkét indítványát elfogadta és mint határozatot kimondotta.

6. A jövő évre számvizsgálókúl id. Frey Imre, Raisz Lajos és Szondy Mátyás választmányi tagokat küldte ki a közgyűlés.

7. Pénztárnok választása, s a választmány kiegészítése. - Köz-

felkiáltással pénztárnoknak Vujevich Alajos, id. pénztárnokat, – vidéki választmányi tagúl Szász Ferencz, ujverbászi áll. főgimnáziumi tanárt, működő tagunkat, — helybeli választmányi tagokúl Csetri Károly áll. főgimnáziumi tanárt, dr. Falcione Nándor, takarékpénztári igazgatót és dr. Frey Imre törvényszéki jegyzőt, működő, illetőleg pártoló tagjainkat választotta meg a közgyűlés.

8. Trencsény Károly titkár megemlékezése Iványi Istvánról, a vármegye elhunyt történetirójáról. — A közgyűlés határozata szerint a megemlékezés az Évkönyvben is megjelenik.

9. Indítványok nem voltak.

10. E jegyzőkönyv hitelesítésére az elnök dr. Frey Imre és dr. Huber József tagokat kérte föl.

11. Az elnök záró szavaival a közgyűlés véget ért.

K. m. f.

Trencsény Károly
titkár.

A Bács-Bodrog vármegyei Történelmi Társulat tagjainak névsora az 1917. évre.

Folyó sz.	A társulati tag neve és állása		Lakóhelye	Mikor lett a társulat tagjává
	Tiszteletbeli tagok:			
1	Dr. Fraknói Vilmos cz püspök, a Muzeumok és Könyvtárak orsz. Főfelügyelője		Budapest	1898
2	Dr. Szentkláray Jenő kanonok		Temesvár	1888
3	Dr. Wlassits Gyula, a főrendiház elnöke		Budapest	1898
	Alapitó tagok:			
1	Bács-Bodrog várm. közönsége	200 K	Zombor	1898
2	Balla Pál ügyvéd †	100 „	Ujvidék	1885
3	Bende Imre püspök †	100 „	Nyitra	1899
4	Bácsszentiván község közönsége	100 „	Bácsszentiván	1903
5	Dr. Boromisza Tibor kanonok	100 „	Kalocsa	1896
6	Baja város közönsége	100 „	Baja	1900
7	Ifj Chottek Rezső gr. nagybirt	100 „	Ófutak	1892
8	Császka György érsek †	200 „	Kalocsa	1899
9	Csurog község közönsége	100 „	Csurog	1899
10	Dungyerszky István nagybirt.	100 „	Szenttamás	1899
11	Dungyerszky Lázár nagybirt.	200 „	Szenttamás	1899
12	Fejér Gyula apát-plébános †	100 „	Zombor	1899
13	Fernbach Antal nagybirt. †	100 „	Zombor	1899
14	Fernbach János nagybirt.	100 „	Felsőroglaticza	1899

Folyó sz.	A társulati tag neve és állása		Lakóhelye	Mikor lett a társulat tagjává
15	Fernbach Károly nagybirt.	100 „	Babapuszta	1903
16	Fernbach Lajos nagybirt. †	100 „	Temerin	1899
17	Gfrerer Miklós nagyvállalkozó	160 „	Budapest	1899
18	Grossman Vilmos nagyvállalkozó	100 „	Budapest	1899
19	Kula község közönsége	100 „	Kula	1899
20	Latinovits Albin cs. kir. kamarás †	100 „	Grácz	1909
21	Latinovits Géza nagybirtokos	100 „	Borsód	1905
22	Magyar Épitő Részvénytársaság	100 „	Budapest	1902
23	Matkovits Béla nagybirtokos	100 „	Temerin	1903
24	Mohol község közönsége	150 „	Mohol	1899
25	Magyarkanizsa község közönsége	100 „	Magyarkanizsa	1899
26	Nagy Béla pléb., szentszéki ülnök †	100 „	Monostorszeg	1899
27	Pilaszánovits József nagybirt.	100 „	Felsőroglaticza	1899
28	Pucher József nagybirtokos	100 „	Budapest	1899
29	Raisz Lajos t.-pénztári főkönyvelő	100 „	Zombor	1916
30	Báró Rédl Béla nagybirtokos †	100 „	Kelebia	1899
31	Szabadka sz. kir. város közöns.	100 „	Szabadka	1900
32	Szemző Gyula nagybirtokos †	100 „	Zombor	1899
33	Legifj. Szemző István nyug. főisp.	100 „	Kerény	1913
34	Szemző László nagybirtokos	200 „	Budapest	1899
35	Szondy Mátyás ny. kir. itélőt. biró	100 „	Zombor	1912
36	Dr. Teleky József nagybirtokos	100 „	Tetétlen	1899
37	Dr. Tumbász István, plébános	100 „	Vajszka	1917
38	Ujvidék sz. kir. város közönsége	100 „	Ujvidék	1899
39	Dr. Vojnits István báró	100 „	Szabadka	1902
40	Vojnits Simon nagybirtokos	100 „	Zobnaticza	1899
41	Zenta város közönsége	100 „	Zenta	1896
42	Gr. Zichy Nep. János nagybirt †	100 „	Topolya	1885
43	Zombori Takarékpénztár	200 „	Zombor	1898
44	Zombor sz. kir. város közönsége	100 „	Zombor	1893
45	Zsablya község közönsége	100 „	Zsablya	1899
46	Sajkásgyörgye község közönsége	100 „	Sajkásgyörgye	1905
	Működő tagok:			
1	Dr. Balóghy Ernő főispán		Zombor	1917
2	Bayer József főgimn. tanár		Budapest	1900
3	Bázler István plébános		Gara	1900
4	Borsai Jenő s. jegyző		Bátmonostor	1913
5	Csetri Károly m. kir. áll. főgimn. tanár		Zombor	1900
6	Dömötör Pál kir. itélő-táblai biró		Zombor	1897

Folyó sz.	A társulati tag neve és állása	Lakóhelye	Mikor lett a társulat tagjává
7	Evetovits János prépost orszgy. képv.	Bács	1898
8	Ifj. Frey Imre dr.	Zombor	1911
9	Dr. Gohl Ödön nemz. muzeumi igazg.-őr	Budapest I., Márvány-utcza 20.	1895
10	Greiner Endre tanitó	Kishegyes	1907
11	Hajnal Ignácz tanitó	Csacza	1887
12	Kozma László ügyvéd	Zombor	1900
13	Rácz Soma áll. főgimnáziumi tanár	Zombor	1907
14	Rohonyi Gyula		1905
15	Szász Ferencz főgimn. tanár	Ujverbász	1911
16	Dr. Thim József járásorvos	Apatin	1890
17	Trencsény Károly felső keresk. isk. tanár	Zombor	1900
18	Vujevich Alajos t.-pénztári tisztviselő	Zombor	1917
19	Weigang János polgári iskolai igazgató	Apatin	1900
20	Závodszky Levente áll. főgimn tanár	Budapest	1905
21	Zsoldos Benő kir. itélőtáblai tanácsjegyző, járásbíró	Szeged	1907
	Pártoló tagok:		
1	Ada község közönsége	Ada	1899
2	Dr. Alföldy Árpád h. polgármester	Zombor	1911
3	Alföldy Géza jegyző	Mélykut	1899
4	Állami tanitóképző intézet	Baja	1887
5	Bácsalmás község közönsége	Bácsalmás	1899
6	Bácskeresztur község közönsége	Bácskeresztur	1899
7	Bárczi Iván pénzügyigazgatóhelyettes	Nagyenyed	1907
8	Baumann Antal polg. isk. igazgató	Zombor	1911
9	Bárány Zsigmond kereskedő	Zombor	1902
10	Begecs község közönsége	Begecs	1892
11	Bezdán község közönsége	Bezdán	1894
12	Béreg község	Béreg	1907
13	Boromisza János ügyvéd	Zenta	1884
14	Borsód község közönsége	Borsód	1899
15	Brezsovszky Vazul jegyző	Begecs	1902
16	Bácskertes község közönsége	Bácskertes	1902
17	Boldogasszonyfalva község közönsége	Boldogasszonyfalva	1899
18	Gróf Chottek uradalmának igazgatósága	Futak	1899
19	Csapka Teréz áll. el. isk. tanitónő	Baja	1911
20	Csantavér község közönsége	Csantavér	1900
21	Csávoly község közönsége	Csávoly	1899
22	Cservenka község közönsége	Cservenka	1899
23	Csonoplya község közönsége	Csonoplya	1899

Folyó sz.	A társulati tag neve és állása	Lakóhelye	Mikor lett a társulat tagjává
24	Dr. Czirfusz Dezső orvos	San-Remo	1900
25	Doroszló község közönsége	Doroszló	1902
26	Dr. Duchon János orvos	Zombor	1902
27	Dudás Andor ny. városi tanácsos	Zenta	1899
28	Dunagálos község közönsége	Dunagálos	1902
29	Ertl István földbirtokos	Bács	1907
30	Falcione Lajos nagybirtokos	Zombor	1899
31	Dr. Falcione Nándor takarékp. igazg.	Zombor	1899
32	Faragó János kir. tanfelügyelő	Zombor	1910
33	Felső kereskedelmi iskola	Zombor	1908
34	Felsőszentiván község közönsége	Felsőszentiván	1899
35	Fernbach Bálint nagybirtokos	Szond	1899
36	Fernbach József nagybirtokos	Budapest	1899
37	Főgimnázium	Ujverbász	1907
38	Főgimnáziumi könyvtár	Zenta	1897
39	Főgimnáziumi könyvtár	Zombor	1898
40	Id. Frey Imre keresk. tanácsos	Zombor	1899
41	Gádor község közönsége	Gádor	1899
42	Gärtner Sándor plébános	Katymár	1899
43	Gebauer Ernő gyógyszerész	Bács	1907
44	Gombos község közönsége	Gombos	1902
45	Gör. kel. szerb főgimnázium	Ujvidék	
46	Gräber Ferencz földbirtokos	Szond	1901
47	Dr. Grüner Samu ügyvéd	Zombor	1884
48	Haverda Mátyás ny. főgimn. igazgató	Szabadka	1884
49	Dr. Holländer Adolf orvos	Jánoshalma	1884
50	Horthy István cs. és kir. huszárszázados		1899
51	Horthy Istvánné urnő		1899
52	Horváth Dezső polg. isk. tanitó	Zombor	1911
53	Dr. Huber József orvos	Zombor	1906
54	Jánoshalmi olvasókör	Jánoshalma	1884
55	Józsa Károly polg. isk. igazgató	Titel	1911
56	Kádár Antal áll. isk. ig. tanitó	Ósóve	1911
57	Karácson Gyula kir. tanácsos, ny. alisp.	Zombor	1884
58	Káty község közönsége	Káty	1900
59	Kellner János áll. el. isk. igazgató	Baja	1911
60	Kiss Gyula Jegyző	Óverbász	1898
61	Kiszács község közönsége	Kiszács	1902
62	Kleiner Lajos polgármester	Zombor	1916
63	Kozma Dezső jegyző	Bácsfeketehegy	1907
64	Knézy Péter plébános	Doroszló	1900
65	Kovalszky Lajos ny. gimn. igazgató	Ujverbász	1884

Folyó sz.	A társulati tag neve és állása	Lakóhelye	Mikor lett a társulat tagjává
66	Kuczora község közönsége	Kuczora	1899
67	Kölpény község közönsége	Kölpény	1902
68	Kunbaja község közönsége	Kunbaja	1899
69	Kürtessy Rezső áll. polg. isk. igazgató	Topolya	1911
70	Kirschbaum Lajos r. k. plébános	Titel	1900
71	Lengyel József m. kr. adótiszt	Kula	1913
72	Dr. Lőrincz Mihály orvos	Szenttamás	1899
73	Lőwy Vilmos kereskedő	Zombor	1903
74	Magyar Olvasókör	Zombor	1897
75	Makk Géza tanitó	Herczegszántó	1907
76	Mátételek község közönsége	Mátételke	1899
77	Mélykut község közönsége	Mélykut	1899
78	Martonos község közönsége	Martonos	1899
79	Monostorszeg község közönsége	Monostorszeg	1902
80	Mozsor község közönsége	Mozsor	1900
81	Nemesmilitics község közönsége	Nemesmilittcs	1899
82	Nemzeti Kaszinó	Szabadka	1884
83	Neszmirák Mátyás jegyző	Őrszállás	1899
84	Nikolics Izidor főszolgabiró	Ujvidék	1899
85	Novoth István áll. el. isk. ü. igazgató	Baja	1911
86	Bácskossuthfalva község közönsége	Bácskosuthfalva	1888
87	Ópalánka község közönsége	Ópalánka	1899
88	Ósove község közönsége	Ósóvé	1902
89	Ófutak község közönsége	Ófutak	1902
90	Ókér község közönsége	Őkér	1902
91	Oswald István áll. el. isk. tanitó	Baja	1911
92	Ószivacz község közönsége	Ószivacz	1899
93	Óverbász község közönsége	Óverbász	1899
94	Pajor Jozefin áll. el. isk. tanitónő	Baja	1911
95	Pataj Iza polg. isk. igazgatónő	Óbecse	1911
96	Palánka község közönsége	Palánka	1899
97	Pártos Gyula műépitész	Budapest	1884
98	Dr. Pastrovits Iván ügyvéd	Zombor	1909
99	Dr. Pertschy Ferencz nyug. főtörzsorvos	Szentfülöp	1909
100	Piros község közönsége	Piros	1902
101	Piukovich József nagybirtokos	Szabadka	1911
102	Dr. Poór Béla ügyvéd	Zombor	1911
103	Dr. Radich Tihamér ügyvéd	Bezdán	1911
104	Dr. Récsey Ede ügyvéd	Kula	1899
105	Regőcze község közönsége	Regőcze	1899
106	Schlachter Jenő áll. isk. tanitó	Borsa, Máramaros-m.	1908
107	Svarcz Agnes áll. el. isk. tanitónő	Baja	1911

Folyó sz.	A társulati tag neve és állása	Lakóhelye	Mikor lett a társulat tagjává
108	Szauerborn Károly földbirtokos	Zombor	1908
109	Szántó Izidor polg. isk. tanító	Zombor	1911
110	Szedressy Károly jegyző	Felsőszentiván	1899
111	Szendrey Zsigmond főgimn. tanár	Nagyszalonta	1917
112	Szélig Ferencz áll. el. isk. tanító	Baja	1911
113	Szikes Ignácz	Bácsfeketehegy	1907
114	Szilbács község közönsége	Szilbács	1898
115	Szilágyi Mór ügyvéd	Zombor	1884
116	Szond község közönsége	Szond	1902
117	Sztapár község közönsége	Sztapár	1902
118	Ifj. Szutrély Lipót takarékpénztári igazg.	Baja	1899
119	Szentfülöp község közönsége	Szentfülöp	1899
120	Tárczay Dezső ny. főszolgabiró	Zombor	1900
121	Temerin község közönsége	Temerin	1902
122	Tipka Antal főgimnáziumi tanár	Szabadka	1884
123	Tiszaistvánfalva közönsége	Tiszaistvánfalva	1902
124	Tiszakálmánfalva közönsége	Tiszakálmánfalva	1909
125	Topolya község közönsége	Topolya	1891
126	Tomcsányi Mária áll. el. isk. tanitónő	Baja	1910
127	Torzsa község közönsége	Torzsa	1900
128	Trilsam Márton áll. el. isk. tanitó	Apatin	1911
129	Tripolszky Béla jegyző	Bács	1890
130	Dr. Tóth Árvai Márk orvos	Kishegyes	1907
131	Tóth Sándor ref. esperes	Bácsfeketehegy	1907
132	Ujfutak község közönsége	Ujfutak	1902
133	Ujhelyi Géza áll. el. isk. tanitó	Baja	1911
134	Urszentiván község közönsége	Urszentiván	1902
135	Ujsóvé község közönsége	Ujsóvé	1902
136	Ujverbászi kaszinó egylet	Ujverbász	1899
137	Dr. Valihora Ágoston kanonok	Kalocsa	1885
138	Valkó Ferencz kántortanitó	Hercegszántó	1908
139	Városy Károly	Budapest	1902
140	Városi könyvtár	Zombor	1894
141	Vermes Béla nagybirtokos	Szabadka	1899
142	Vojnits Dániel r. k. apát-plébános	Baja	1899
143	Dr. Vojnits József nagybirtokos	Alsó-Roglaticza	1898
144	Vuits János földbirtokos	Zenta	1912
145	Vuits György nagybirtokos	Zenta	1894
146	Wahl Ignác áll. el. isk. tanitó	Apatin	1911
147	Wamoscher Andor	Kacsfalu	1908
148	Wamoscher Károly	Monostorszeg	1908
149	Weidinger Lajos kereskedő	Zombor	1898

MTA Könyvtára
Periodika 1 91/641 n.

Folyó sz.	A társulati tag neve és állása	Lakóhelye	Mikor lett a társulat tagjává
150	Zákó Milán ny. főispán	Budapest	1899
151	Dr. Zákó István közjegyző	Pancsova	1899
152	Zsigmond Gyula jegyző	Piros	1899
153	Zsupánszky Lyubomir ny. jegyző	Ószivácz	1899

Tiszteletbeli tag	3.
Alapitó tag	46.
Működő tag	21.
Pártoló tag	154.
Összesen .	224.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Tartalom.

Lap

1. Kozma László elnöki megnyitó beszéde 3
2. Iványi István emlékezete. Irta Trencsény Károly . . 8
3. Görög pénzeknek Bács-Bodrog megyében lelt barbár utánzatai. Irta dr. Frey Imre 13
4. Különfélék: a) Emléklapok az aradi várfogságból, 1849—50. 17
   b) Bácskai éremleletek 20
   c) A rekvirálók muzeumunkban 21
5. Társulati ügyek:
   a) Titkári jelentés 22
   b) Muzeumőri jelentés 23
   c) Pénztárnoki jelentés 27
   d) Az 1916. évi pénztár-forgalmi kimutatás . . 30
   e) Az 1917. évi pénztár-forgalmi és vagyon-kimutatás . 31
   f) Költségelőirányzat 1918. évre 32
   g) Közgyűlési jegyzőkönyv 33
6. A társulat tagjainak névsora 35

BELYEGZŐ

Kérelem.

Tisztelettel kérem a t. pártoló tagokat, hogy folyó-, esetleg hátralékos tagsági díjaikat befizetni szíveskedjenek.

E czélból — az eddigi postai megbízás helyett — postatakarékpénztári befizető lapokat küldünk a tagoknak

VUJEVICH ALAJOS
pénztárnok.

OBLÁT KÁROLY
KÖNYVNYOMDÁJA
ZOMBOR.